

Vanliga frågor: CE-märkning

Målgrupp: byggnadstillsynsmyndigheten i kommunen

1. Vad är CE-märkning?

Genom att CE-märka en byggprodukt försäkras tillverkaren att produktens egenskaper överensstämmer med en europeisk harmoniserad produktstandard eller en europeisk teknisk bedömning.

Målet är att ge exakt och tillförlitlig information om byggprodukters prestanda och egenskaper så att det blir lättare att jämföra produkterna. Genom detta främjas den fria rörligheten för varor inom EU. När produktens egenskaper alltid anges på samma sätt i prestandadeklarationen kan planerare och konsumenter lätt jämföra olika byggprodukter med varandra. Det här underlättar också försäljningen av finländska produkter till övriga Europa.

I stället för att skaffa nationella godkännanden i flera olika medlemsländer kan en tillverkare CE-märka sin byggprodukt. Det blir samtidigt lättare att importera varor till Finland, vilket breddar upphandlingsmöjligheterna för byggherrarna. Det obligatoriska systemet med CE-märkning i Finland gör dessutom att informationen om produkternas egenskaper blir enhetligare, vilket bidrar till bättre kvalitet i byggverksamheten. CE-märkning blev obligatoriskt för de flesta byggprodukter när EU:s byggproduktförordning trädde i kraft i sin helhet den 1 juli 2013.

2. Vad berättar CE-märkningen om byggprodukten?

CE-märkningen anger att tillverkaren har testat eller beräknat byggproduktens egenskaper enligt vad som krävs i en harmoniserad produktstandard (hEN) eller i en europeisk teknisk bedömning (ETA). CE-märkningen gör det lättare att jämföra olika byggprodukter och underlättar byggandet och planeringen tack vare att produkternas egenskaper måste verifieras och anges på ett enhetligt sätt.

Eftersom en CE-märkt byggprodukt kan släppas ut på marknaden var som helst inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, utan behov av flera olika godkännanden, gör CE-märkningen det dessutom lättare att sälja finländska produkter i Europa. CE-märkningen anges med bokstäverna "CE".

3. Vilka produkter måste CE-märkas?

En byggprodukt måste CE-märkas när den omfattas av en harmoniserad produktstandard (hEN) vars övergångstid har gått ut eller när tillverkaren har ansökt om och beviljats en europeisk teknisk bedömning (ETA) för produkten. Från och med den 1 juli 2013 får ovan nämnda byggprodukter inte släppas ut på marknaden i Finland eller i övriga EU- eller EFTA-länder utan CE-märkning. Kravet på obligatorisk CE-märkning fastställs i EU:s byggproduktförordning. Byggprodukterna kan förses med CE-märkning redan under övergångstiden.

Andra byggprodukter får inte CE-märkas utifrån byggproduktförordningen.

4. Vad är en prestandadeklaration (DoP)

En prestandadeklaration är en förutsättning för att en produkt ska kunna förses med CE-märkning. Tillverkaren ska upprätta deklARATIONEN i enlighet med mallen i bilaga III till byggproduktförordningen. Deklarationen ska vara baserad på en harmoniserad produktstandard (hEN) eller en europeisk teknisk bedömning (ETA).

Prestandadeklarationen ska omfatta alla de egenskaper som bör anges för produkten i fråga enligt den harmoniserade produktstandarden. I de flesta fall krävs godkännande av en utomstående instans, ett s.k. anmält organ, för att man ska kunna ange produktens egenskaper enligt en harmoniserad produktstandard. En prestandadeklaration är det enda möjliga sättet att definiera värde och klass för en byggprodukts olika egenskaper.

5. Vad är en europeisk teknisk bedömning (ETA)?

En europeisk teknisk bedömning (ETA) kan beviljas för byggprodukter för vilka det inte finns någon harmoniserad produktstandard. ETA är en frivillig teknisk bedömning som leder till CE-märkning och som är ämnad speciellt för nya, innovativa produkter.

I Finland har VTT Expert Services Ab utnämnts till tekniskt bedömningsorgan (TAB) som utfärdar europeiska tekniska bedömningar. En tillverkare kan anlita ett behörigt tekniskt bedömningsorgan (TAB) i vilket EU-land som helst.

6. Vem ansvarar för att en produkt förses med CE-märkning?

Tillverkaren av byggprodukten ansvarar för att produkten förses med CE-märkning.

7. Måste sådana produkter som till exempel redan finns på byggarbetsplatsen CE-märkas i efterskott efter den 1 juli 2013?

Om en byggprodukt har släppts ut på marknaden före den 1 juli 2013 behöver den inte CE-märkas efter denna tidpunkt. En byggprodukt som har levererats till byggarbetsplatsen före den 1 juli 2013 behöver alltså inte CE-märkas.

En sådan produkt kan dock vara CE-märkt och ska hur som helst uppfylla de nationella myndighetskraven.

Produkten släpps ut på EU-marknaden vid den tidpunkt då den tillhandahålls på marknaden för första gången. I praktiken anses gränsen gå vid den punkt då produkten lämnar fabriken. Begreppet släppa ut på marknaden hänför sig dessutom till enskilda produkter och inte till produkttypen, oberoende av om produkten är tillverkad som ett enskilt exemplar eller som serieproduktion. Produkter som släpps ut på marknaden efter den 1 juli 2013 måste följa bestämmelserna i byggproduktförordningen. De produkter som lämnar fabriken efter den 1 juli 2013 och som omfattas av tillämpningsområdet för CE-märkningen måste alltså CE-märkas.

8. Vad händer om en produkt har en felaktig CE-märkning eller är CE-märkt utan korrekt förfarande?

Om produkten finns på marknaden och har bristfällig CE-märkning eller är försedd med en märkning utan att det finns förutsättningar för märkning, kan marknadstillsynsmyndigheten föreskriva åtgärder för att avhjälpa bristerna. I värsta fall kan försäljning eller användning av produkten i byggverksamhet förbjudas och tillverkaren åläggas att dra tillbaka produkten från marknaden på egen bekostnad.

I lagen om CE-märkningsförseelse föreskrivs om påföljderna vid förseelser mot systemet med CE-märkning så som det beskrivs i NLF-förordningen.

9. Vem ansvarar för att en byggprodukt som används på en byggarbetsplats är både CE-märkt och duglig för användning i finländska förhållanden?

I markanvändnings- och bygglagen (132/1999) regleras skyldigheterna för den som påbörjar ett byggprojekt. Enligt 119 § i markanvändnings- och bygglagen ska den som påbörjar ett byggprojekt se till att byggnaden planeras och byggs i enlighet med bestämmelserna om byggande samt det beviljade tillståndet. Den som påbörjar ett byggprojekt är skyldig att säkerställa att de byggprodukter som används är dugliga. Den ansvarige måste alltså säkerställa att den valda byggprodukten får användas för projektet i fråga.

Personen ska ha tillräckliga förutsättningar att genomföra projektet med hänsyn till dess svårighetsgrad samt ha tillgång till kompetent personal. Till omsorgsplikten för den som påbörjar ett byggprojekt hör att de byggprodukter som används i byggnadsarbetet uppfyller de föreskrivna kraven. Projekterarnas uppgift är att i sina ritningar fastställa hurdana egenskaper och vilka kravnivåer som krävs av en byggprodukt genom att beakta den avsedda användningen och de prestandanivåer som uppgetts för de CE-märkta produkternas egenskaper. De väsentliga tekniska krav som ställs på ett byggprojekt finns i paragraferna 117 a–g i markanvändnings- och bygglagen.

Enligt 152 § i markanvändnings- och bygglagen ska en byggprodukt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk vara säker och sund och ha sådana egenskaper att byggnadsverket under en ekonomiskt motiverad livstid uppfyller de väsentliga tekniska krav som anges i markanvändnings- och bygglagen, om det är projekterat och byggt på behörigt sätt och ges sedvanligt underhåll.

Prestandadeklarationen jämförs med bestämmelserna och de krav som gäller för byggnadsverket och på så sätt kan man klarlägga om byggprodukten har sådana egenskaper som gör den lämplig för användning i projektet.

10. Vems uppgift är det att övervaka användningen av byggprodukter i Finland?

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet övervakar liksom tidigare användningen av byggprodukter i byggverksamhet. Enligt 181 § i markanvändnings- och bygglagen ska kommunens byggnadstillsynsmyndighet följa användningen av byggprodukter och enligt behov underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om missförhållanden som iakttagits i samband med användningen av byggprodukter eller CE-märkning. Säkerhets- och kemikalieverket är i Finland den marknadstillsynsmyndighet som avses i byggproduktförordningen.

11. Hur ska byggnadstillsynen agera om man t.ex. den 1 oktober 2013 konstaterar att en produkt saknar tillbörlig CE-märkning?

Byggnadstillsynsmyndigheten ska meddela missförhållandet till Säkerhets- och kemikalieverket som är marknadstillsynsmyndighet enligt byggproduktförordningen.

Byggnadstillsynsmyndigheten kan dessutom begära att den som påbörjar projektet ska utreda byggproduktens egenskaper, om det finns orsak att misstänka att byggprodukten inte uppfyller de väsentliga tekniska kraven.

12. Påverkar tidpunkten för beviljandet av bygglov behovet av CE-märkning, när bygglovet har beviljats och/eller byggprojektet inletts före den 1 juli 2013?

Beviljandet av bygglov har ingen betydelse för CE-märkningsplikten. Den avgörande tidpunkten när det gäller skyldigheten att CE-märka en produkt är den tidpunkt då byggprodukten har släppts ut på marknaden. Om byggprodukten släpps ut på marknaden den 1 juli 2013 eller senare måste den följa bestämmelserna i byggproduktförordningen.

13. Vad är en harmoniserad produktstandard och hur vet jag om det redan finns en harmoniserad produktstandard för en produkt?

En harmoniserad produktstandard (hEN) är en produktstandard som leder till CE-märkning och som har utarbetats av en europeisk standardiseringsorganisation, vanligen CEN. Produktstandarden publiceras i kommissionens officiella tidning OJ. I standarden fastställs vilka produkttegenskaper som ska redovisas för varje produkt, kraven för tillverkningskontrollen samt de uppgifter som ska anges i CE-märkningen.

För att hjälpa de olika parterna har branschorganisationerna för standardisering skapat en Helpdesk-tjänst för harmoniserade produktstandarder. Webbadressen till tjänsten är www.henhelpdesk.fi. I tjänsten återfinns förteckningar över harmoniserade produktstandarder, deras övergångstider och annan nyttig information. Det går också att skicka in frågor till tjänsten.

Man kan också vända sig till den egna branschorganisationen eller Finlands Standardiseringsförbund SFS rf i frågor som gäller harmoniserade produktstandarder och de produkter som omfattas av dem.

En lista över harmoniserade produktstandarder finns också på <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/index.cfm?fuseaction=cpd.hs>

14. Vad innebär övergångstid för en harmoniserad standard?

Kommissionen publicerar en lista över harmoniserade produktstandarder i EU:s officiella tidning OJ. Där meddelas också övergångstiden för respektive standard. I allmänhet är övergångstiden ett år, men det finns undantag. Produkten kan CE-märkas redan när övergångstiden inleds, men märkningen är obligatorisk först när övergångstiden har gått ut.

Standarderna förnyas då och då. För förnyade standarder fastställs en ny övergångstid. Trots att övergångstiden för den nyaste versionen av en harmoniserad produktstandard pågår, kan övergångstiden för den föregående versionen ha gått ut. Även i sådana fall är CE-märkning obligatoriskt.

15. För vilka produktgrupper är CE-märkning obligatoriskt från och med den 1 juli 2013 – hur kan jag följa den framtida utvecklingen för produktgrupperna? (Var kan jag få en konkret lista på produkter?)

Från och med den 1 juli 2013 är CE-märkning obligatoriskt för de produktgrupper där övergångstiden för den harmoniserade produktstandarden har gått ut. Förteckningar över harmoniserade produktstandarder, deras övergångstider och annan nyttig information finns i tjänsten Helpdesk för harmoniserade produktstandarder på www.henhelpdesk.fi. Det går också att skicka in frågor till tjänsten.

Man kan följa med det europeiska standardiseringsarbetet genom att delta i CEN:s nationella stödgrupper för tekniska kommittéer. Stödgrupperna leds av de finländska branschorganisationerna inom standardisering. Dokumentet Rakennusalan standardisointiselvitys 2011 (som kan laddas ner gratis från Finlands standardiseringsförbunds webbplats www.sfs.fi) ger en god överblick över standardiseringen inom byggbranschen i Europa och information om stödgruppernas situation.

16. Hur ska jag veta vilka krav som gäller för vilka byggprodukter?

Planeringen av byggnader, användningen av byggprodukter samt byggobjektet regleras fortfarande av nationella myndighetsföreskrifter. CE-märkningen gäller endast produktens egenskaper – produktens användbarhet i ett byggobjekt ska alltid bedömas utifrån den avsedda användningen, de lokala omständigheterna och byggbestämmelserna. En CE-märkning på en produkt garanterar exempelvis inte automatiskt att produktens köldtålighet uppfyller de finländska myndighetskraven eller att produktens köldtålighet överhuvudtaget har testats.

Det är vanligtvis projekteraren som har ansvaret för valet av egenskaper hos en byggprodukt. De som använder byggprodukterna ska alltid kontrollera att de värden och prestandaklasser för produktens egenskaper som anges i CE-märkningen uppfyller de nationella kraven. Framöver borde myndighetskraven direkt eller indirekt informera om de krav på överensstämmelse som gäller någon av produktens egenskaper, till exempel köldtålighet.

17. Hur påverkar CE-märkningen en byggprodukts duglighet i Finland? Vilka andra krav finns det på byggprodukter och deras användning i vårt land?

CE-märkning innebär att en byggprodukt överensstämmer med en harmoniserad produktstandard (hEN) eller en europeisk teknisk bedömning (ETA). Tillverkaren ansvarar för att de uppgifter som uppges är korrekta.

Några andra intyg eller testningar kan inte krävas för produkten. I 117 a–g § i markanvändnings- och bygglagen fastställs de väsentliga tekniska kraven. Dessa preciseras ytterligare i Finlands byggbestämmelsesamling.

De prestandanivåer eller klasser som anges i byggproduktens prestandadeklaration jämförs med de nationella kraven i Finland.

En byggprodukt anses som duglig i ett byggnadsverk om den till sin prestandanivå motsvarar de finländska nationella kraven och lämpar sig för användning i det planerade byggobjektet.

18. Vilka bygginstitutioner behöver harmoniserade produktstandarder och varför? Var kan jag läsa standarderna på finska?

De som tillverkar byggprodukter behöver harmoniserade standarder för att kunna CE-märka byggprodukterna. Projekterare måste känna till byggprodukternas egenskaper så att de kan välja den produkt på marknaden som är mest lämplig för byggnadsverket. De harmoniserade produktstandarderna kan beställas från Finlands Standardiseringsförbund SFS rf, som också har hand om översättningen av produktstandarderna.

19. Var finns information om olika EU-länders nationella krav och kravnivåer?

I alla medlemsländer finns en kontaktpunkt för byggprodukter som ger information om landets nationella krav och kravnivåer. I Finland är arbets- och näringsministeriet kontaktpunkt för byggprodukter: tfn 029 506 0000 (växel), sisamarkkinat@tem.fi.

Europeiska kommissionen upprätthåller och uppdaterar en lista över kontaktuppgifter till kontaktpunkterna för byggprodukter i alla medlemsländer.

Kontaktuppgifterna finns på:

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/files/cpr-nat-contact-points_en.pdf.

20. Finns det andra sätt att redovisa egenskaperna hos en byggprodukt än CE-märkning?

I Finland finns nationella godkännandeförfaranden för byggprodukter. Dessa nationella förfaranden är avsedda för produkter som inte kan förses med CE-märkning eftersom produkten inte omfattas av någon harmoniserad produktstandard och tillverkaren inte har ansökt om och beviljats en europeisk teknisk bedömning (ETA) för sin produkt.

De nya nationella godkännandeförfarandena grundar sig på lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter (954/2012) som trädde i kraft den 1 juli 2013. Lagen upphäver lagen om godkännande av byggprodukter (230/2003).

Genom ett nationellt godkännandeförfarande kan en tillverkare påvisa att vissa centrala byggprodukter som ännu inte omfattas av CE-märkningen uppfyller kraven i markanvändnings- och bygglagen eller i bestämmelser utfärdade med stöd av den.

Det finns tre frivilliga alternativ för nationellt godkännande av en byggprodukt:

- 1) **typgodkännande**
- 2) **kontrollintyg**, och
- 3) **tillverkningskontroll**.

Omsorgsplikten för den som påbörjar ett byggprojekt omfattar skyldigheten att säkerställa att de byggprodukter som används är dugliga. Den som påbörjar ett byggprojekt måste alltså säkerställa att en byggprodukt som inte är CE-märkt får användas för projektet i fråga. Om den ansvarige inte har gjort detta kan byggnadstillsynsmyndigheten kräva en **byggplatspecifik prestandakontroll** av byggprodukten, om byggproduktens duglighet inte har påvisats på något annat sätt och det finns skäl att misstänka att produkten inte uppfyller de väsentliga tekniska kraven. Den som påbörjar projektet står för de kostnader som detta medför. Tukes marknadsövervakning omfattar inte byggprodukter som har fått nationellt godkännande.

Endast ett av de tre alternativen ovan får användas för varje produktgrupp.

Mer information:

www.ym.fi > Markanvändning och byggande > Styrning av byggandet > Produktgodkännande för byggprodukter

www.ym.fi > Markanvändning och byggande > Lagstiftning och anvisningar > Lagstiftningen om byggprodukter

www.tukes.fi > Tjänstområden > Byggprodukter

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

www.kkv.fi

Lagstiftningsrådet Kirsi Martinkauppi, miljöministeriet, tfn 050 582 2464,
fornamn.efternamn@ymparisto.fi

Byggnadsrådet Matti J. Virtanen, miljöministeriet, tfn 040 541 1650,
fornamn.efternamn@ymparisto.fi

Byggnadsrådet Teppo Lehtinen, miljöministeriet, tfn 050 517 9202,
fornamn.efternamn@ymparisto.fi

Överingenjör Heikki Viitala, Tukes, tfn 029 5052 591,
fornamn.efternamn@tukes.fi